

**การพัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่  
ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560**

**DEVELOPMENT OF SKILLS TRAINING ACTIVITY MODEL TO ENHANCE TOBACCO  
PRODUCTS CONTROL ACT 2017 OPERATION AMONG LAW ENFORCEMENT OFFICER**

ปริญญาดาระสุวรรณ<sup>✉</sup>, จิระวัฒน์ อยู่สบาย<sup>1</sup>, อติศักดิ์ พุ่มทอง<sup>1</sup>

Parinya Darasuwon<sup>✉</sup>, chirawat yoosabai<sup>1</sup>, Adisak Phumthong<sup>1</sup>

<sup>1</sup> กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค

<sup>1</sup> Office of Tobacco Products Control Committee, Department of Disease Control,

\* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): Parinya.dar@ku.th

**บทคัดย่อ**

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสมรรถนะ แห่งตน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะ 2) การสร้างรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะ 3) การจัดกิจกรรมฝึกทักษะ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินทักษะก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบด้วย Independent t-test ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ประกอบด้วยกิจกรรมฝึกทักษะ 5 กิจกรรม ได้แก่ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย การสอนกลับผ่านสถานการณ์จำลอง การเรียนรู้จากแบบที่เหมาะสม การชักจูงใจด้วยคำพูด และการกระตุ้นทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ:** พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560, พนักงานเจ้าหน้าที่

## ABSTRACT

This study was a research and development study. The aim was to the development of a skills training activity to enhance tobacco product control act 2017 (TPCA 2017) applied by Self – Efficacy Theory. This study had four steps; 1) Study of basic data for the development of skills training activities to enhance TPCA 2017 operation among law enforcement officers; 2) Self-Efficacy Theory as a conceptual framework in developing the skill training activity model for enhancing TPCA 2017 operation among law enforcement officers; 3) Quasi-experimentation with the skills training activities to enhance TPCA 2017 operation among law enforcement officers; and 4) Model evaluation. The data is collected from 48 tobacco control officers in Office of Disease Prevention and Control Region 1 to 12 and Offices of provincial public health. The data collection instrument was skills assessment. Descriptive statistics and an independent t-test were used to analyze the data.

The results of the study showed that activities for skills training to enhance TPCA 2017 operation among law enforcement officers consist of five crucial skill-training activities: 1) Building an understanding of TPCA 2017 2) Simulation-based education 3) Learning from the appropriate model 4) Verbal persuasion 5) Physical and emotional stimulation to build confidence in performance. The results revealed that at post study, the findings showed mean score greater than the pre-test mean score at  $\alpha.05$  significant level.

**Keywords:** Tobacco Products Control Act 2017, Law Enforcement officer

## 1. บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 กำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในการดำเนินการตามกฎหมาย ดำเนินการเปรียบเทียบความผิดการบังคับใช้กฎหมายและจัดทำคำกล่าวโทษ<sup>[1,2]</sup> ประกอบกับในช่วงเวลา 2 ปี ภายหลังจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ พบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการวินิจฉัยตีความประเด็นข้อกฎหมายส่งผลให้การจัดทำคำกล่าวโทษ บันทึกคำให้การและการจัดเตรียมพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดียังไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่าที่ควร และยังไม่มียุทธศาสตร์การฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่รูปธรรม<sup>[3]</sup>

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหนุนเสริมและพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ ระดับจังหวัดให้มีความรู้และความเข้าใจในการวินิจฉัยตีความ จัดทำคำกล่าวโทษ บันทึกคำให้การ และการจัดทำพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดีเพื่อให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยการพัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 2) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ

หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 หากบุคลากรดังกล่าวมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้อย่างถูกต้อง และมีทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้บุคลากรดังกล่าวสามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) โครงสร้างหรือกระบวนการสร้างและพัฒนาารูปแบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ศึกษาสภาพปรากฏการณ์ สร้างหรือพัฒนารูปแบบ ประเมินการสร้างและการพัฒนารูปแบบ ทดลองใช้รูปแบบ และประเมินการทดลองใช้รูปแบบ<sup>[4,5]</sup>

2) ทฤษฎีสมรรถนะแห่งตน (Self-Efficacy) บุคคลจะปฏิบัติพฤติกรรมใด ๆ ขึ้น อยู่กับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ว่าปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ได้หรือไม่ จากการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ระดับใด หรือเป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตความเชื่อในความสามารถตนเองพิจารณาจากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจ และพฤติกรรมและความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Outcome expectation) เป็นความเชื่อที่บุคคลประเมินว่าพฤติกรรมที่ตนเองปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่ตนเองต้องการได้หรือไม่ โดยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจะมีผลต่อการตัดสินใจและการให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติเมื่อบุคคลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นที่ดี จากปฏิบัตินั้น ๆ สูงจะทำให้เกิดความพึงพอใจและสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถแห่งตนเอง 4 วิธี ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery experience) 2) การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious experience) โดยการใช้ตัวแบบ (Modeling) 3) การใช้คำพูดชักจูง (Verbal persuasion) และ 4) การกระตุ้นอารมณ์ (Emotional arousal)<sup>[6]</sup>

## 3. วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ รายละเอียด ดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1)** เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 88 คน

### วิธีดำเนินการ

1. การศึกษาเอกสาร งานวิจัย หลักการและวิธีการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ

2. การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม (Training Need) ของผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบ

**เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบสอบถาม แนวทางการสนทนากลุ่ม และเครื่องบันทึกเสียง

**วิเคราะห์ข้อมูล** วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

**ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1)** เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development)

**วิธีดำเนินการ**

1. สร้างรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทางพฤกษศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษาข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ในขั้นตอนที่ 1 จากผลดังกล่าว

2. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่พัฒนาขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

**ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2)** นำรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ไปทดลองใช้ (Implementation) เพื่อเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 88 คน

- 1) เคยผ่านการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560
- 2) ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560
- 3) มีประสบการณ์ในการลงพื้นที่ตรวจ/บังคับใช้กฎหมายด้านการควบคุมยาสูบ ไม่น้อยกว่า 2 ปี

**วิธีดำเนินการ**

1. เตรียมทีมวิทยากร โดยมีวิทยากรหลักและผู้ช่วยวิทยากรประจำกลุ่มในแต่ละกิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

2. ประสานและจัดเตรียมกลุ่มตัวอย่างเพื่อเชิญเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพขั้นสูงสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในการดำเนินงานควบคุมยาสูบแบบหวังผลระหว่างวันที่ 2 – 4 ธันวาคม พ.ศ.2562 ณ โรงแรมคลาสสิก คาเมโอ ออยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม และประเด็นความเสี่ยงหรือความไม่สบายใจที่อาจเกิดขึ้นและการป้องกันความเสี่ยง คือ การเก็บรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีการระบุและเปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมถึงการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลจะเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อมูลทางวิชาการเท่านั้น มีการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในการศึกษาครั้งนี้ และกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนความยินยอมจากการเข้าร่วมศึกษาได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล

3. จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะฯ
4. จัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ เป็นระยะ 6 เดือน
5. ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่ฯ ก่อน - หลังจัดกิจกรรม

**เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาตามหลักวิชาการ และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ไปทดลองใช้ (Try-out) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเท่ากับ .84 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว ประกอบด้วย ทักษะการปฏิบัติภาคสนาม ทักษะการจัดทำพยานเอกสารในการดำเนินคดี ทักษะการวินิจฉัยตีความประเด็นข้อกฎหมาย และทักษะการจัดทำกล่าวโทษ/คำให้การเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด

#### วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วย Dependent t-test

#### ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation)

##### วิธีดำเนินการ

1. ทบทวนหลังจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ (After Action Review (AAR))
2. ปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมในประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการทบทวนหลังจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติ

หน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ

**เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบบันทึกกิจกรรมตามทักษะที่ได้เรียนรู้ มีการประเมินกิจกรรมฝึกทักษะฯ และนำผลการประเมินมาใช้พัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะฯ ประกอบด้วย ข้อดีและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

#### วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

### 4. ผลการวิจัย

**ขั้นตอนที่ 1** การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัย หลักการและวิธีการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ

ส่วนที่ 2 การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมของผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบ จำนวน 88 คน เมื่อปี พ.ศ. 2562 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข มีความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ในประเด็น สารสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง แนวทางการวินิจฉัยตีความและยกเว้นการจัดทำพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดี แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ ทั้งนี้ ยังมีความไม่มั่นใจ

ในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และบางส่วนยังไม่แม่นยำข้อกฎหมาย และคาดหวังให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 สามารถเป็นที่ปรึกษาและสามารถบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำ (ซึ่งระดับจังหวัดได้เคยดำเนินการไปแล้ว) และการขอสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายจากหน่วยงานระดับจังหวัด รวมถึงสามารถดำเนินคดี เนื่องจากมีความยุ่งยาก และซับซ้อนในกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สามารถประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย (Positive Approach) และดำเนินคดีในฐานความผิด ที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนในกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานได้

**ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการสร้างรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษาข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในขั้นตอนที่ 1 จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และนำข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่พัฒนาขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ด้วยการนำทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยใช้กลวิธีทางสุศึกษา เช่น การบรรยาย การระดมสมอง การเล่นเกม การสาธิต การเรียนรู้จากตัวแบบ การให้คำมั่นสัญญา และการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ได้แก่ การบรรยายและเล่นเกมเรื่องแนวทางวินิจฉัยตีความประเด็นข้อกฎหมาย ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 กับกฎหมายอาญา (ม.157) เทคนิคการจัดพยานหลักฐาน/ คำร้อง/ คำให้การ อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการอภิปรายกลเม็ดเด็ดจึกเพื่อการจัดทำคำร้อง/ คำให้การ/ การจัดทำพยานหลักฐานในการดำเนินคดีแบบหวังผล

2.2 การสอนกลับผ่านสถานการณ์จำลอง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มย่อยในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการวินิจฉัยและการตีความตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 (Simulation practice) โดยแบ่งเป็น 4 ฐานปฏิบัติการ ได้แก่ ฝับ/บาร์ ร้านอาหาร ร้านโชห่วย และมหกรรมจัดหางาน (Job Fair) ซึ่งเป็นการสถานการณ์จำลองที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ จากหลักฐานการประกอบ การพิจารณาตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 บันทึกคำให้การ บันทึกการเก็บตัวอย่างยาสูบ บันทึกการตรวจ บันทึกการตรวจค้น บันทึกของกลาง รวมถึงเอกสารสรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมถึงการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติเพื่อจัดทำคำร้องคำให้การ/ การจัดทำพยานเอกสารในการดำเนินคดี พร้อมนำเสนอ

ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ เรื่อง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย และเทคนิคการสอนกลับผ่านสถานการณ์จำลอง เป็นการดำเนินการในช่วงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพขั้นสูงสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในการดำเนินงานควบคุมยาสูบแบบหวังผล ระหว่างวันที่ 2 – 4 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ใช้เวลาทั้งสิ้น 27 ชั่วโมง วันละ 9 ชั่วโมง

2.3 การเรียนรู้จากรูปแบบที่เหมาะสม ได้แก่ การสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับแนววินิจฉัยข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติ

ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ/แนวทางการดำเนินงานและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนวิธีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ สำหรับใช้ประกอบการออกปฏิบัติงานเพื่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการเรียนรู้จากต้นแบบแห่งความสำเร็จเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ

2.4 การชักจูงใจด้วยคำพูด ได้แก่ การสร้างบัญชีไลน์กลุ่ม เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร โดยให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ กล่าวชมเชย และให้กำลังใจพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ โดยการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ภูมิภาค เพื่อให้นิติกร กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ในแต่ละพื้นที่

2.5 การกระตุ้นทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติ ได้แก่ การให้กลุ่มตัวอย่างระบายความรู้สึกทางบวกออกมา เพื่อลดระดับความเครียดหรืออารมณ์ด้านลบจากการออกปฏิบัติงาน เพื่อการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ โดยผ่านการเล่าความรู้สึกโดยการเขียนบรรยายความรู้สึกหรือการระดมสมอง เพื่อเล่าความรู้สึก

ทั้งนี้ สำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ เรื่อง การเรียนรู้จากรูปแบบที่เหมาะสม การชักจูงใจด้วยคำพูด และการกระตุ้นทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติเป็นการดำเนินการ ในช่วงเวลา 6 เดือน ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2563 นับจากการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพขั้นสูง สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในการดำเนินงานควบคุมยาสูบ แบบหวังผล ระหว่างวันที่ 2 – 4 ธันวาคม พ.ศ. 2562

**ขั้นตอนที่ 3** ผลการทดสอบใช้รูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

**ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง (n = 48)**

| ประเด็น                                                                                              | จำนวน | ร้อยละ |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| <b>1. เพศ</b>                                                                                        |       |        |
| ชาย                                                                                                  | 32    | 66.7   |
| หญิง                                                                                                 | 16    | 33.3   |
| <b>2. ตำแหน่ง</b>                                                                                    |       |        |
| นิติกร                                                                                               | 5     | 10.4   |
| นักวิชาการสาธารณสุข                                                                                  | 31    | 64.6   |
| เจ้าพนักงานสาธารณสุข                                                                                 | 5     | 10.4   |
| นักวิเคราะห์นโยบายและแผน                                                                             | 2     | 4.2    |
| อื่นๆ เช่น พยาบาลวิชาชีพ นายช่าง เจ้าพนักงานเภสัชกรรม เป็นต้น                                        | 5     | 10.4   |
| <b>3. ประสบการณ์ในการทำงานควบคุมยาสูบ (เฉลี่ย 4.77)</b>                                              |       |        |
| <b>4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อตรวจเตือน/ประชาสัมพันธ์/การบังคับใช้กฎหมาย (เฉลี่ย 4.68)</b> |       |        |

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.7 ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 64.6 ระยะเวลาปฏิบัติงานควบคุมยาสูบ เฉลี่ย 4.77 ปี ระยะเวลาต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 15 ปี และระยะเวลาใน

การปฏิบัติหน้าที่เพื่อตรวจเตือน/ประชาสัมพันธ์/การบังคับใช้กฎหมายควบคุมยาสูบ เฉลี่ย 4.68 ปี ระยะเวลาต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 15 ปี

**ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มตัวอย่างในระลอกก่อนและหลังการทดลอง**

| ตัวแปร                                                                                    | ก่อนทดลอง |     | หลังทดลอง |     | t     | df | P-value |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----|-----------|-----|-------|----|---------|
|                                                                                           | $\bar{X}$ | S.D | $\bar{X}$ | S.D |       |    |         |
| 1. ทักษะการปฏิบัติการภาคสนาม                                                              | 2.01      | .21 | 4.56      | .31 | -2.56 | 47 | .00*    |
| 2. ทักษะการจัดทำพยานเอกสาร                                                                | 2.11      | .50 | 3.55      | .21 | -2.11 | 47 | .00*    |
| ในการดำเนินคดี                                                                            |           |     |           |     |       |    |         |
| 3. ทักษะการวินิจฉัยตีความประเด็นข้อกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 | 1.35      | .45 | 4.02      | .22 | -2.64 | 47 | .00*    |
| 4. ทักษะการจัดทำกล่าวโทษ/คำให้การเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด                         | 1.56      | .21 | 3.21      | .19 | -3.48 | 47 | .00*    |

\* P-value < อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษาก่อนการทดลองและหลังการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**ขั้นตอนที่ 4** ผลการประเมินและทบทวนจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ควรเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น เช่น เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาคำตอบหรือแนวทางร่วมกัน เกม ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้กลุ่มตัวอย่างจดจำเนื้อหาได้ง่ายและสามารถปฏิบัติได้จากการเรียนรู้

4.2 ควรปรับปรุงแบบการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติให้มีจำนวนคนลดลง พร้อมเพิ่มสถานการณ์มากขึ้นเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

4.3 ควรมีการฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ แก่ผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานป้องกันควบคุมโรค และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวกับการควบคุมยาสูบอย่างต่อเนื่อง ทุกๆ 2 ปี พร้อมทั้งมีเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวปฏิบัติที่ดีในปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ

4.4 ควรเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างของการกระทำผิด รายละเอียดของบริษัทยาสูบมีบริษัทอะไรบ้าง ยี่ห้อของสินค้าที่มีการจำหน่าย กลยุทธ์ของบริษัทยาสูบ และการถ่ายภาพเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน

## 5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

### 5.1 อภิปรายผล

การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เป็นการศึกษาเชิงวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 88 คน โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝงของทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติการภาคสนาม ทักษะการจัดทำพยานเอกสารในการดำเนินคดี ทักษะการวินิจฉัยตีความประเด็นข้อกฎหมาย และทักษะการจัดทำกล่าวโทษ/ คำให้การเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด

ระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนารูปแบบด้วยการประยุกต์ใช้ Intervention Mapping พร้อมทั้งเสนอรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลวิธีทางสุศึกษา ด้านกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

ระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยนำรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสมรรถนะแห่งตน (Self-Efficacy) ไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ ก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 รวมถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างเห็นได้ชัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนหลังจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ (After Action Review (AAR)) และปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมในประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการทบทวนหลังจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในภาพรวมของการจัดอบรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับการปรับปรุงกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

รูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่พัฒนาขึ้น 5 กิจกรรม ด้วยการนำทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ได้แก่

1) กิจกรรมการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดโดยใช้กลวิธีทางสุศึกษา เช่น การบรรยาย การระดมสมอง การเล่นเกม เป็นต้น

2) กิจกรรมการสอนกลับผ่านสถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้จากสถานการณ์จำลองที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างจดจำและความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ได้ดีขึ้น<sup>[7]</sup> ส่งผลทำให้คะแนนเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดว่าด้วยการควบคุมยาสูบของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) กิจกรรมการเรียนรู้จากรูปแบบที่เหมาะสมซึ่งเป็นการเรียนรู้จากตัวแบบโดยการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับแนววินิจฉัยข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ/แนวทางการดำเนินงานและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนวิธีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ สำหรับใช้ประกอบการออกปฏิบัติงานเพื่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการเรียนรู้จากต้นแบบแห่งความสำเร็จเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ

4) กิจกรรมการชักจูงใจด้วยคำพูด โดยการสื่อสารโดยให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ กล่าวชมเชย และให้กำลังใจพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ โดยการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ภูมิภาคเพื่อให้นิติกร กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ในแต่ละพื้นที่

5) กิจกรรมการกระตุ้นทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมพัฒนาให้กลุ่มตัวอย่างสามารถออกปฏิบัติงานเพื่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมยาสูบในพื้นที่ได้ด้วยความมั่นใจ เมื่อวิเคราะห์แล้วจะพบว่าสอดคล้องกับกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลของพฤติกรรมตามข้อเสนอของ Bandura ได้แก่ ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การใช้ตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูง และการกระตุ้นทางอารมณ์<sup>[6]</sup> ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะแห่งตน<sup>[8,9]</sup> พบว่า หากกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเขียนพันธะสัญญาทำให้บุคคลถ่ายทอดความรู้สึกทางอารมณ์ได้ดี เป็นการสร้างทัศนคติที่ดี เนื่องจากการเขียนระบายความรู้สึกช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาได้ดี และเป็นการกระตุ้นทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติยิ่งขึ้น การชักจูงใจด้วยคำพูด โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ กล่าวชมเชย และให้กำลังใจกลุ่มตัวอย่างส่งผลให้มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมของการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและความคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นก่อนการทดลอง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า รูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดว่าด้วยการควบคุมยาสูบของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างเห็นได้

## 5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัย

### 5.2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากผลการวิจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ โดยใช้รูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้ นำมาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่ไม่ใช่บุคลากรจากกระทรวงสาธารณสุข

2) ควรเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น เช่น เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาคำตอบหรือแนวทางร่วมกัน เกม ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้กลุ่มตัวอย่างจดจำเนื้อหาได้ง่ายและสามารถปฏิบัติได้จากการเรียนรู้

3) ควรเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างของการกระทำผิด รายละเอียดของบริษัทยาสูบ มีบริษัทอะไรบ้าง ยี่ห้อของสินค้าที่มีการจำหน่าย กลยุทธ์ของบริษัทยาสูบ และการถ่ายภาพเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน

### 5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1) ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อนและหลังการทดลอง

2) ควรศึกษาการติดตามผลภายหลังการทดลองในระยะเวลาที่นานขึ้น หรือติดตามเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความยั่งยืนของรูปแบบฯ

3) ควรออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวินิจฉัยตีความกฎหมาย และกรณีศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนย้อนหลังและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

## คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาในการร่วมสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบกิจกรรมฝึกทักษะการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ พ.ศ. 2560 ที่พัฒนาขึ้นนี้

ขอขอบคุณผู้รับผิดชอบงานควบคุมยาสูบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 1 – 12 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรคทุกท่านที่ดำเนินการให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

## 6. เอกสารอ้างอิง

[1] กรมควบคุมโรค สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

[2] กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560, 2561. สืบค้นจาก [https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor/c74d97b01eae257e44aa9d5bade97baf/files/lawbtc/004\\_8btc.PDF](https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor/c74d97b01eae257e44aa9d5bade97baf/files/lawbtc/004_8btc.PDF)

- [3] คัทลียา จระกา. **ปัญหามาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563
- [4] พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์. **แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข**. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2560, 6(2), หน้า 128-135.
- [5] ชัยวิชิต เขียวชนะ. **การสร้างและการพัฒนาโมเดล/รูปแบบ/แบบจำลอง/ตัวแบบ**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 2560, 9(1), หน้า 1-11.
- [6] Bandura, A., & Adums, E.N. **Analysis of self-efficacy theory of behavioral change**. Cognitive Therapy and Research, 1977, 1(4), Page 287-310.
- [7] Cotakut S. **Psychology of learning**. 9th ed. Bangkok : Chulalongkorn University Printing, 2013.
- [8] Chomekhunthod S, HomsinP and Srisuriyawet R. **Effects Of Self- Efficacy Enhancement And Family Participation On Smoking Refusal Self- Efficacy And Intention To Not Smoking Of Male Primary School Students**. The Public Health Journal of Burapha University, 2014, 1(9), Page 91-103.
- [9] ชีรพล ผังดี และคณะ. **ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2**. วารสารพยาบาลทหารบก, 2560, 18 (พิเศษ), 291 – 298.